

Megjelen minden második napon
kedd, csütörtök és szombat este.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Sátoralja-Ujhely, főtér 9. szám.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Apró hirdetéseknek minden garmond szó
4 fill., vastagabb betűkkel 8 fill.
Nyilttérben minden garmond sor 30 fill.

ZEMPLÉN

POLITIKAI HIRLAP.

ifj. Meczner Gyula
szerkesztő.

Biró Pál
felelős szerkesztő.

dr. Hám Sándor
főmunkatárs.

Előfizetési ára:

Egész évre 12 korona, félfévre 6 kor
negyedévre 3 kor.
— Egyes szám ára 8 fillér. —

Hirdetési díj:

Hivatalos hirdetéseknek minden szó után
2 fill. Petit betűnél nagyobb, avagy disz-
betűkkel, vagy kerettel ellátott hirdetések
térmeték szerint egy négyszög centim.
után 6 fill. — Állandó hirdetéseknek ár-
kedvezmény.

II. Rákóczi Ferencz.

— március 27.

Szüntessük meg a mai napon
— II. Rákóczi Ferenc fejedelem,
születésének 226-ik évfordulóján —
szüntessük meg az elménkben való
hadakozást és függesszük lelki sze-
meinket a dicső példára, II. Rákóczi
Ferenc fejedelem fenséges alakjára,
hogy emelkedett szívvel, nagy pél-
dára tekintve, tanítsuk nagygyá
lenni a magyart!

A XVIII. évszáz világra hivatott
nagy bajvivója, a magyar nemzeti
ellenhatás predestinált hőse, II. Rá-
kóczi Ferenc fejedelem, Zemplén
ege alatt, Borsi várkastélyának egyik
szobájában — melynek ablak-alját
gránitemlékkel jelölték meg a „sá-
toraljaujhelyi turisták“ — közöttük
lapunk alapítója, néh. Boruth Ele-
mér — pillantotta meg a földi vi-
lágosságát, az Urnak 1676. évé-
ben, rügyifakasztó márciusnak 27-ik
napján.

Van-e a hazában, édes magyar
nemzetünknek önzetlen, hű, igazi
fiai és leányai között csak egy is,
kinek szíve fel ne dobogna hön és
magasan, honfiúi és honleányi ér-
zése fenkeltebben ne szárnyalna,
tisztetele az imadásig fel ne ma-
gasztosulna eme szent név hallá-
tára: II. Rákóczi Ferenc.

És van-e, lehet-e csak egyetlen
egy is a mi szűkebb körü hazánk-
ban, Zemplénvármegyénkben, olyan
rabszivű ember, kinek keble nemes
büszkeségtől ne dagadna e napon,
március 27-én, amikor ott a borsii
kastélyban megmozdult egy bölcső
és rengéseitől nőtt-nőtt két cse-
csemő: II. Rákóczi Ferenc, meg a
közreménység, hogy „láncot fűz
honfi szivekből“ és diadalt arat
majd a magyar közszabadság.

Mint ártatlan, gyenge virág a vi-
haroktól megedzett büszke cserre —
ugy fonódott akkor a nemzeti félt
reménység, aggó ragaszkodás a Rá-
kóczi-családfának ehhez a nagyre-
ményű sarjához, II. Rákóczi Ferenc-
hez. És mint felfutó borostyán tar-
totta ölelve karjaival körül.

A kereszténység szentföldje Pa-
lesztina, az ő Betlehemével. Ma-
gyarország igéretföldje Zemplénvá-
rmege, az ő Borsijával. Szerényke
kis helység az is, ez is. Neve, hire
mégis mindkettőnek világraszóló.
Amannak szülöttje diadalra vezette
a szabadság, egyenlőség, testvériség
szentháromságát a föld kerekén;
emennek szülötte megvédte
Árpád hazájában annak a szent
trinitásnak létjogát a tagadás in-
cselkedő szelleme ellen. Fenséges
alak egyaránt mindkettő: a szegény
ács- meg a biborban született fiu!
Igazoltan száll harcba az egyik is,
a másik is a szédelgett világszel-

lem ellen. Egy makulányi vétség
nem sok, de annyi sem tapad jel-
lemképeikhez. Rendületlen hűség
az istenadta elvekhez: hogy legyen
szabad, ami szabadnak teremtett,
a lélek, a vágy, az akarat rabbi-
lincsek nélkül; egyenlő az ember
az emberrel, elbizakodottság, szé-
delgés nélkül; legyen testvériség az
emberszivekben, egyben a más
iránt lélekcsalás nélkül. Ez fensőbb
igézetök. Irányaik: boldoggá tenni
a szívből, lélekben egyező embe-
riséget és mintaszerűen boldoggá
az egyik és másik nemzet-családot.
Mindezt, mondom, a legnagyobb
önmegtagadással, minden emberi
hüség csekélybe vételével.

És mégis az eszme, az érzés
mártirja mindakettő. Mindakettőnek
sorsa a mártir-sors ugyan, hanem
példájok beirva az örök érdem
könyvébe, a Martirologiumba ezzel
a szent tanulással:

Az eszmét, mit az idő méhe szül
El nem nyomhat'd, meg nem ölheted!
Mag az, s ha eltapodják lábaid:
A földben ver százagu gyökereit,
Tűz az, melyet, ha hamv alá takarsz
A láng helyett nyersz eleven szentet...
Az időnek karján jönnek el
Az eszmék, ez óriás gyermekek
Hogy még nép és kor birkózik velek,
Megnövekedvén végre győzzenek!

Vallási vaskalaposság, politikai
és társadalmi irányzatok a korigé-
nyek törvényei alatt állók, s mint
olyanok változandók is. De az em-
beri szívből oltott, a lélekben gyö-
kerező igazságok örökkévalók. A
szabadság, egyenlőség, testvériség
egy-egyig olyan örök igazságok.
Aki azok védelméért sikra szállott,
bár elbukott is, hőssé, nemzeti
szentté vált, hire-neve, dicsősége
halhatatlan. Mert az olyan hős az
isten küldöttje. Nevével harcolnak,
még hírével is győzni fognak az
isten és az ő angyalai.

II. Rákóczi Fejedelem, a magyar
Panteonnak e legnemesebb alakja,
az igaz honszerelemnek, hogy t. i.
„a hazát semmiért — mindent a
hazáért,“ az a dicső példánykép ne-
künk, kit a lelke meggyőződésévé
érelt igazságokhoz való ragaszkodás-
tól, sem a dús gazdag fejedelmi
javak elkobzása, sem a fejesztés
büntetésével való fenyegetés, sem
semmi emberi rettentés eltántorítani,
sem a „pro libertate“ kibontott zászló-
lónak elhagyására birni nem tudott.

Ő reá tulás, hízegés nélkül al-
kalmazhatók a fenséges ember-esz-
ményről zengő e horáciusi szavak:

Igaz s, kitaró szándoku férfint
Nem tántorit meg pártos agyarkodók
Bünnunszólása: nem remegtet
Sem fejedelmi harag, sem Auster.
Az egyre zúgó Adria kényura
Dörgő Zeüsznek szörnyü hatalma se.
Rendithetlen roskad össze — rá
A világ ha romokba dől is.

A „nagyhét“ küszöbén s a
keresztény világnak ezen az igé-
zetes ünneplése során, midőn a

halál rabbinceiből kibontakozik
az élet szabadsága és megújult
erővel minden, még a koporsóba
zárt eszme is feltámad — Resur-
rexit, sicut dixit — eszmévé fino-
modott félisten, szent szabadsá-
gunknak, amit élvezünk, bajvivója
hősi jellemóriás II. Rákóczi Ferenc
néhai való „nagyaságos fejedelmünk“
feltámadó lelkesedéssel köszöntünk
a Te évforduló napján!

Örök tiszteletedre a nép, „mely-
nek szíved szolgált“ Zemplén népe
szívében emelt oltárt.

Sziveinknek közös templomá-
ban, kegyeletünk nagy oltára felett,
a Te képed csodatévő kép volt és
marad mindéig nekünk. Evforduló
napodon, március 27-én, a Te
igéző hatalmad szerint, midőn
„proibertate“ imádkozunk, újra
fölérezni véljük a kéjt, amit a Te
nagy szíved érezett, midőn karod
erejétől széttört a „rabblinc“...
És érezzük, hogy azt a rab-
bilincset

... nines erőszak, földön égben
Hogy összeforrasztaná megint.

Áldott legyen lelkünkben fel-
támadó emléked e napon és szent
neved legyen mindéig ájtatos imá-
dás szava az emberöltők ajakán,
hogy teljesedjék közöttünk a Te
fenséges álomlátásod a szabadság,
egyenlőség és testvériség országa
— most és mind örökön örökké!
—ó.

— március 26.

Rákóczi emléke és az egri ifjuság.
Ahhoz a hazafias és magyar nemzeti
szempontból nagyjelentőségű mozga-
lomhoz, melyet a budapesti magyar
ifjuság az 1715-iki I. dekrétum 49. tör-
vényekkel törölése iránt megin-
ditott — és amit lapunk épp ma egy
éves számában, Rákóczi Ferenc fejedelem
születésének évfordulóján indit-
ványozott — elsőnek az egri jogaka-
démia polgársága csatlakozott. Az egri
ifjuság, mint tudósítónk írja, ez évi feb-
ruár hó 7-én e tárgyban gyűlést tartott,
melyen Rátvay Géza dr., a jogakade-
miának szeretett, buzgó tanára emelt
szót. Az igaz hazafias érzéséből fa-
kadó, lelkes éljenzéssel fogadott be-
szédeben egyebek közt így szolt: „Van
a magyar törvénykönyvnek több sa-
ros lapja is. Ha már egyet kitépünk,
tépjük ki a többi is. Ott van a Thö-
kölyt diffamáló dekrétum s ott a töb-
bi, a magyar büszkeségét sértő ren-
dellet. Tépjük hát ki ezeket is.“ Ez-
után feliratot küldtek Szederkényi
Nándorhoz, Eger város országgyűlési
képviselőjéhez azzal a kéréssel, hogy
az ifjuság kívánságának a képviselő-
házban is érvényt szerezni töreked-
jék olyképp, hogy a Rákóczi Ferenc
fejedelemnek a nemzeti köztudatban
megdicsőült emléke gloriifikáltassék a
törvényhozás útján is.

Egy ravatal fölött. Jókai Mór a
M. N. mai vezércikkében többek közt
így ír Tisza Kálmán haláláról: „Meg-
vannak öröktive Tisza Kálmán érdemei
a história ércetabláján; nem szavak hir-
detik azokat, hanem tettek. Irigység,

rágalom rozsdája azokat onnan le nem
törülheti.“

Amint idézzük ezt a sokatmondó
nehány sorocskát, nem azért tesszük,
mintha talán Tisza Kálmán ravatala
fölött az ő alkotásairól akarnánk meg-
emlékezni, vagy éppen, hogy a geszti
udvarház mélyeséges bánatát a bíráló-
nak disszonanciákat szóró zavaros hang-
jaival akarnók megzavarni. A legmé-
lyebb megilletődéssel állunk meg egy
hatalmas történeti alak egy napos sirja
fölött, mint ahogyan pártkülömbőség nél-
kül ott állott a ravatala mellett egész Ma-
gyarország. A történetirő még meg nem
kezdheti a szerepét, a sajtó minden be-
tűjéből pedig a nemesebb emberi ér-
zések sugalmazásait olvassuk. A Jókai
kemény szava csak éppen akkor fo-
gott meg erősebben, amikor itt Sátor-
aljaujhelyben egy mandátum után haj-
hászó érdekcsoport a sajtójában cikket
írt a Tisza Kálmán temetéséről. Azon
nem csodálkozunk, hogy a kegyelet
iránt finomabb érzéssel egyáltalán nem
birhat az a klikk, amely hogy éppen most
izgatásaival mindig izzóbb és izzóbb
érdeklődést tartson felszinen, ezért
nem átalja a koporsó falait is meg-
szentségteleníteni. Am azt már a leg-
elfajultabb érzéseikből sem tudjuk ki-
értelmezni, hogy pl. miért vonják fe-
lelősségre egy holt férfi szellemét a
sátoraljaujhelyi képviselőtestületi vá-
lasztásért, mikor e választás éppen ez
érdekcsoport megkezdett felebbezgetése
miatt odázódik. Ez érdekcsoport itt is
éhes egynehány mandátumra, hát iz-
gatás céljából e tárgyban is örömp-
pesve idézi a holt szellemet. Mindent,
mindent megtenne ez a klikk, gá-
zolja tuskön-bokron keresztül, hogy
Zemplénvármegyében a saját passzióira
létesítsen változást és éhségének tom-
boló vágyát kielégítse. Akkor lényes és
szép volna Zemplénvármegyé közléte
is. De addig, oh addig kin és gyötrelm
a ki nem elégitett gyomor szenvedése.
Addig szórja a szitkot mindenre, meg-
villogtatva vérben forgó szemekkel azt
a fegyvert is, amelyet a magyar lovagias
érezlet, a magyar tisztességérzet soha-
sem használt — a kegyeletlenség fegy-
verét.

A vizsgálat. A petíció vizsgálatát
Juhász Andor táblabíró, a husvétii
ünnepek idejére, tegnap szerdán dél-
után 2 órától kezdődőleg a jövő hó else-
jéig azaz keddig felüggasztette. A szer-
dai vallomásokról szóló tudósításunkat
a következő számban közöljük.

sz új országház.

Irta: Petrik Albert, műépítész.
Budapest, márc. 26.

A most folyó költségvetési vita
során szóba került az új parlamenti
palota is. Az e körül elhangzott be-
szédek, úgy a fővárosi sajtóban, mint
a társaságokban nagyon kinos feltü-
nést keltettek, mert úgy állították az
ország színe előtt, hogy ez a hatal-
mas palota minden tekintetben el-
fuserált kontár munka. Hogy e köz-
érdeklődést az ügyre még erősebben
is reá tereljék, siettek e beszédek so-
rán mindjárt építési költségeit, mint
olyat, amelyben az ország minden
polgárának egy forintja fekszik. És
mindezt akkor veszik észre, amikor
közel husz évig tartó állandó munka

után, amely munka folyton állami felügyelet alatt végeztetett, s amelynek minden költségét a ház jóváhagyása után folyósították, az épület annyira elkészült, hogy egy két hónap múlva rendelkezésére átadható lesz. Ebben a tizenkettedik órában elő áll egy két szellemeskedni akaró honatya, és sokkal kevesebb hozzá értéssel és szaktudással, mint inkább szatirikus bírálatával valóságilag ledorongolja úgy magát a zsenialis építész, mint vele együtt azon művészeket, kik ezt a palotát fényessé és rendezettségébe minden tekintetben méltóvá tenni a legnagyobb tudásukkal segédkeztek.

A mi közéletünk olyan, hogy annak minden gondolatát és cselekvését a politika irányítja. A nézetek és felfogások kialakításához, mindig és mindenben a politika vezető emberei adják meg az impulzusokat. Ezen irányítások után születik meg a közhangulat. Ép azért, egy olyan bírálat, mint amilyen a képviselőházban az új parlament palotáról elhangzott úgy a bíráló személyiségének kiválóságánál, mint ama hely nagy jelentőségénél fogva, hol az a beszéd elhangzott, könnyen befolyásolhatja a nagy közönség ítéletét. Pedig azért mert valaki jó politikusi még műszaki dolgokban nagyon gyermekes nézetei lehetnek. Sajnos tévedés, hogy nálunk a politikusról a köztudat a tehetségek összességét tételezi fel.

Steindl tanár nagy alkotását külföldi szakemberek is megbámulták már, és őszinte elismeréssel adóztak egy technikai kivitelének, mint artisztikus hatásának. Ezek a műszaki tekintélyek sokkal illetékesebbek voltak a műszaki bírálatra. Különben is, aki a közönség közül ebben a hatalmas palotában már forgolódott, még mindenki megbámulta az elrendezés rendkívül világosságát és a kivitel művészi szépségét. Ez a körülmény én úgy hiszem eléggé megfosztja az elhangzott bírálatokat attól a veszedelmes jellegűktől, hogy a közönség józan ítéletét téves irányba vezessék. Ilyen bírálatok ellen tehát cikkekkel védelmezni Steindl tanárt és az ő nagy alkotását fölösleges.

Nem ilyen szándék vezetett tehát engemet sem e cikk megírásában, ha nem pusztán csak az a szándék, hogy amennyire a rendelkezésemre álló tér megengedi, megpróbáljam e lap tisztelt olvasóival nagy vonásokban az új parlamenti palotát megismertetni.

1880-ban Tisza Kálmán az akkori miniszterelnök terjesztette a képviselőház elé az új országház építéséről szóló törvényjavaslatot.

Az elfogadott és szentesített törvényeink alapján megalakult a bizottság, mely összeállította a tervpályázat alapját képező programot. Hatalmas és nagyszabású épületről lévén szó, nem is lettek volna a pályázat kiírói magyarok, ha a magyar műszaki tudásban megbíztak volna. Dehogyan is bíztak. Hiszen nem most találták fel azt a magyar betegséget, hogy a külföldről jött dolog mindig jobb annál, mint a mit idehaza megteremtünk. Meg volt ez a kárhozatos betegség már akkor is és ennek a behatása alatt irták ki a nemzetközi pályázat az építési tervek beszerzésére. Pedig hát lám, a nagy erők mérkőzésében, a győzelem pályája mégis csak hazai építész korszoruzott. 1883. febr. 1-én járt le a pályázat, amelyen 18 versenyző közt Steindl műegyetemi tanár tervét jutalmazták első díjjal.

A tervezetben voltak javításra szoruló dolgok is, amelyek főképpen a palota elhelyezéséből folytak. Ezeket a módosításokat egy év alatt a tervezeteken elvégezte az építész ügy, hogy 1885. október havában hozzáfogtak az építéshez.

A Lipótvárosban, a fejedelmi Duna partján helyezték el az épületet. Hasonlatosan a londoni Westminster negyedben lévő angol parlamenthez, mely szintén a Themseből látszik kiemelkedni. Az építés stílje a gót, de

nem a maga rigorozus mivoltában, hanem új elemek beolvasztásával és új szabadabb architektúra alkalmazásával, melyet az épület profán jellege nemcsak hogy megengedett, de sőt sok tekintetben meg is kínált.

Már alaprajzi elrendezésében is élesen van kitüntetve az épületnek három főrésze, amely kitüntetés a homlokzatok kiképzésénél még szerencsésebben jutott érvényre. Az épület főhomlokzata a Dunára néz ugyan, de a főbejáró, hogy az épület a város felől könnyen legyen hozzáférhető, a város felé néző homlokzatban nyert elhelyezést. Legszebb része a a palotának a dunai homlokzata, mert ezen az építész a parlament óriási hossz-kiterjedését a góttól felfelé törekvő tendenciája által meglepő ügyességgel tudta megmenteni a nyomott jellegtől.

A főbejárón belépve tágas és impozáns előcsarnokba jutunk. Itt még meglehetősen egyszerű a kiképzés, de a majdan szemünk elé táruló káprázatos színpompá már itt is érvényesül. Az előcsarnokból indul a hatalmas arányú főlépcső. A nagy arányairól legjobb felvilágosítást adnak méretei. Ez a lépcsőház 48 m. hosszú, 21 m. magas és 24 m. széles. Az előcsarnok szintjéről, az üléstermek szintjéig 74 lépcsőfok visz fel. De minő lépcsőfokok? Amelyeknek minden darabja 5 m. 80 cm. hosszú. Fehérszínű monolith karszt-márvány. A menyezete egy-egy oldalon felváltva négy oszlop és ugyanannyi pillér tartja. A pillérek sárga színű szt. Grolanus márványból valók, az oszlopok színe pedig sötét-piros, svéd gránit. Ezek az oszlopok egy darab gránitból vannak kifaragva és darabonkénti költségük mintegy 3000 ft. Az oszlopokon apródok vannak elhelyezve, a kezükben tartott vánkösökön a magyar koronázási jelvényekkel.

A menyezete Lotz mester hatalmas három freskója díszíti, melyek közül a középső Magyarország nagy címere szárnyas angyaloktól tartva. A lépcsőn felérve a káprázatos pompájú kupolacsarnok fogad bennünket. A hatalmas kupolát 18 sárga színű márvány pillér tartja, melyeknek alapterülete 4 méter. Egymástól való távolságuk 3 m. A kupola átmérője 24 m. magassága 26 m. A pillérek 18 magyar király szobra nyert elhelyezést jobbról balról apródoktól kísérve. A pillérektől a kupola csúcspontra felé futó bordák metsződéseit a magyar szt. korona képesített országainak címerei díszítik. A kupolacsarnok padlómagassága felett közel 10 méter magasban fut körül a galleria, melyet hármasszortású páholyok alkotnak. A csúcsban oly hatalmas arányú csillár van elhelyezve, hogy benne az alsó izzó testek megigazításához csigalépcsőn lehet lejutni. A gazdag színpompájú és dus aranyozású kupolacsarnokot 18 — két méter széles és 9 méter magas üvegfestésű ablak világítja meg. A padozat, sárga piros, sötét és fekete, tükörsíma márványlapokkal van burkolva. Ebben a csarnokban lesz majd elhelyezve királyunk és dicsőemlékü Erzsébet királyasszonyunk együttes fehér márványszobra. Célja e fennsleges pompájú csarnoknak, hogy a két ház együttes ülését tarthassa benne, illetve, hogy az országgyűlések hivatalos megnyitása itt történjék.

Jobbra-balra a csarnokot körülvevő folyosóiból hatalmas szárnyasajtókon az ugynevezett lobbikba jutunk. Ezek a kupolacsarnokot a két üléstermmel kapcsolják össze. A csarnoktól jobbra a főrendek ülésterme van beosztva a hozzá vezető lobbival. Ennek boltozatát díszíti Vajda Zsigmond festőművész három nagy freskóképe. Emese álma, Hadur kardja és Buda halála. Négy hatalmas piros márványoszlop tartja a boltozatot, melyeken díszes aranyozású baldachiumok alatt allegorikus szoboralakok nyertek elhelyezést. Az oszlopok közt kényelmes pamlagok kínálnak pihenőt, az ide csoportokba válható főrendek-

nek és képviselőknél. A lobi közepén két hatalmas aranybronz-csillár áll, szintén pamlaggal körülveve. Teljesen hasonló kiképzésű a képviselőház lobbija is, amelynek boltozatán a három nagy freskó-kép ábrázolja azt a jelenetet, amikor szt. Istvánhoz Astrika pápától hozott szt. koronával megérkeztek, és amikor Nagy Lajos király a kassai székesegyház építését elrendeli.

A két ülésterem közül minden tekintetben a legsikerültebb a főrendi-házé. 300 ülőhelyre van berendezve, kényelmes barna bőrülésekkel. A fél kör szerű teremben a padsorok mögött még tágas közlekedő hely van. Az elnöki emelvény két méter magas s a két házban egymással szemközt úgy van elhelyezve, hogy nyitott ajtók mellett, az elnökök egymást láthatnák. Az emelvénytől jobbra lévő freskókép az „Aranybulla,” balra a „Moriámur” jelenetet ábrázolja. A hallgatóság számára két egymás feletti galléria szolgál. Az alsóban két sor kényelmes üléssel, a felsőben négygyel. Az elnöki emelvénytől balra, az alsó gallériának hozzája legközelebb eső részén nyertek elhelyezést az újságírók. Ez a hely bizony kissé mostoha, mert innen az egész házat áttekinteni még az első sorban lévő újságírók sem tudják, amennyiben kilátásukat a parterre a galéria könyöklője teljesen elveszi.

Hasonló elrendezései a képviselő ház ülésterme is. Itt a hiba még annyival lett nagyobb, hogy az egész ülésterem szűkre lett szabva. Itt 450 ülőhely van ugyan, de a két utolsó sor elhelyezése oly mostoha, hogy azok elseje a gallériát hordó zömök pillérek közé, másodikja pedig a pillérek mögé került már. Ez a körülmény képezte az egész épület lebi-rálására az egyetlen okot. Pedig a hibáért nem az építész okolható, hanem az a bizottság, mely a tervezés alapjául szolgáló programban a ház számára ekkora alapterületű helyiséget kívánt meg a tervező építész-től.

A kiképzése egy a kupolacsarnoknak, mint a két ülésteremnek oly gazdag, hogy csak az aranyozása maga, mindeniknek mintegy 30 ezer forintba került. Mindkét ülésterem menyezete remekül tagozott és festett famenyezet. A termek magas oldalvilágítást kapnak.

A főbejáró felett a város felé néző homlokzatban nyert elhelyezést a delegáció terem. Benne Dudits hatalmas freskó-képe, a koronázás utáni kardvágást ábrázolja az eskütéri dombon. Erősen goblin hatású kép, melynek tonusai igen szépen harmonizálnak az ülésterem színeivel. E teremmel szemben a Dunai homlokzatban nyert elhelyezést a mindkét házhoz egyaránt tartozó Buffet terem. Oldalsó hosszú falán magyar vázak freskóival. Ezek között Vajda Hunyad és Visegrád vára kiválóan szépen sikerült. Az öt kép azonban túlságosan nyugtalanlanná teszi a terem hatását, mert azokat egymástól semmi fal terület nem választja el. A Buffet két végén van a balaton halászat és a Bölényvadászat című két hatalmas freskó-kép, mely szintén erős támadásokra szolgáltatott alkalmat. Ugyancsak itt csoportosítják a társalgók, író- és olvasó szobák.

Az üléstermek mellett vannak az elnökök és háznagyok fogadó szobái és hivatalos helyiség, míg a miniszteri szobák a delegációs-terem körül vannak beosztva és teljesen külön lépcsőházakkal ellátva.

Hogy az épület kolosszális nagyságát kiemeljem, megjegyzem itt, hogy parlamentünknek csak egyetlen nagyobb ilyen épület van a világon s ez a londoni parlament.

Az udvarok nélküli beépített területek szerint a legnagyobb parlamenti paloták:

London	20.846 m. ²
Budapest	15.327 "
Bécs	14.106 "
Washington	11.889 "
Berlin	11.200 m. ² alapterülettel.

Az épület előirányzott építési költsége volt a következő:

Építés, berendezés és díszítés nélkül 9 millió 500.000 ft. Belső berendezés 2 millió ft. Az építés tartama alatt a városi vízvezeték díjazása 250.000 ft. Adminisztrációs költségek 300.000 ft. Az építész tiszteletdíja 450.000 ft. Összesen 12 millió ft. Ezen előirányzatot azonban jóval túllépték az építésközben szükségesnek mutatkozó változtatásokkal, mert a teljes befejezés után közel 20 millió forintba fog rugni az építési költség. De ez nem is csoda, hiszen csak a betonozási munkálatok díja is hatalmas összeg. Mert az egész épület 2 méter vastag beton rétegen áll. A betonozási munkálatok éjjel-nappal, minden megszakítás nélkül folytatva, negydedfél hónapig eltartottak. Az elhasznált beton mennyisége 150 ezer köbméter, míg a benne lévő román-cement maga 61 ezer köbméter. Építési költsége pedig egy millió kétszáz-ezer forint.

Még csak néhány számadatot kívánok felhozni, mert ily hatalmas alkotásnál a számok legjobban illusztrálnak mindent. A kőfaragó munkák mennyisége 30 ezer köbméter, a lépcsőfokok maguk 20 ezer folyó métert tesznek ki. A beépített faragott kövek és ballusterek száma 5-5 ezer. A falazat maga téglából készült melyhez 40 millió téglát használtak el és kívülről valódi homok kövel burkolták az épületet. A boltozatok és párkányzatok falazata maga 17 és fél ezer köbmétert teszen. A vasszerkezetek anyaga 2840 tonna súlyú: Az udvarok és szellőző csatornák kiburkolására közel 25 ezer kongó téglát használtak el.

Az egész épület központi fűtéssel van ellátva. Hogy az egyes termek hőmérséke pontosan ellenőrizhető legyen, mindenütt villanyos hőmérők vannak felfüggesztve. Ha valamely helyiség hőfoka az előirt mértékre emelkedett a fűtést csöngetéssel figyelmezteti ezen helyiség meleg bevezető csatorna szelepeinek elzárására. A szellőző csatornák főágai mintegy 4 méter átmérőjűek. A bevezetendő levegőt az épület előtti téren levő két szűkösűt permetező vízcseppein át szívják a bevezető csatornába. Ugy, hogy azok lehülve és teljesen pormentesen jutnak az épületbe.

Az épületet körülvevő tér közel 56 ezer négyzet méter. Díszítésére a fő bejáró előtt állítják fel majd Markup Géza két hatalmas oroszán szobrát. A déli homlokzat előtt pedig gróf Andrassy Gyula lovas szobrát állítja fel még az év folyamán Strobl szobrász.

Ezekben próbáltam nagy vonásokban képet adni arról a hatalmas alkotásról, amelyet nálunk oly kevésbé becsülnék meg, s amelyet a külföldi szakértők csak bámulni tudnak.

VÁRMEGYE ÉS VÁROS.

(Jóváhagyott szabályrendelet. A vármegyei tisztviselők és alkalmazottak után igényelhető temetkezési járulékokról alkotott törvényhatósági szabályrendeletet a belügyminiszter, a kereskedelmi miniszterrel egyetértvén jóváhagyta.)

(A községi és körjegyzők nyugdíjintézete a legutóbb tartott várm. ptári vizsgálatkor 51,325 K. 39 f.-nyi alappal birt.)

(A vármegyei Kossuth-szoboralap vagyona ez idő szerint 5409 K. 03 f., melyben a Zemplén-nek mult számukban kimutatott 271 K. 10 f. gyűjtése és befoglaltatik.)

(A homonnai közkörház vagyona, mely most már szintén a vármegye kezelése alatt van, 16,983 K. 65 f. Ebben 10,000 K. ért. követelésnek jelzálogjogi biztosítása és a vagyoni felelősség kimondása iránt a törvényes lépések megtétettek.)

Előfizetési felhívás.

1902. év április hó 1-én új előfizetést nyitunk lapunkra.

ZEMPLEN

politikai hírlap

megjelen minden második napon és pedig:

kedden, csütörtökön és szombaton este megelőzve minden más megyei lapot közöl pontosan és kimerítően vármegyei, városi, községi ügyeket.

Hirrovatában, törvényszéki, közgazdasági, ipar és kereskedelmi rovataiban a tudósítók egész legiója mindenről pontosan, gyorsan és hűen tudósítja.

Irodalmi, tanügyi és színházi közleményeit kitérő belső dolgozóitársai látják el.

Előfizetési árak:

Egész évre	12 kor.
Fél évre	6
Negyed évre	3

Egyes szám ára 8 fillér.

Kérjük azokat a t. előfizetőinket, kiknek előfizetése f. év március hó végével lejár, hogy azt minél előbb megújítani sziveskedjenek. Kérjük hát-ralékos előfizetőinket is, hogy új hát-ralékaikat valamint az új előfizetési összegeket is hozzánk beküldeni sziveskedjenek. Lakóhelyváltoztatás esetében pedig új helybeli, mint vidéki előfizetőinket arra kérjük, hogy újabb címüket velünk közölni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldése fönnakadást szenvedjen.

Nyáron az egész fűrdődő alatt előfizetőink kívánságára a lapot bárhová utánuk küldjük, még akkor is, ha többször változtatnák tartózkodási helyet.

HIREK.

Nagy pénteken.

— márczius 27.

Sirjon, kiben még szív dobog,
E vérrel szentelt ünnepemen.
Kiben nemes láng még lobog:
Magára gyász-ruhát vegyen.

Némuljon a harang szava,
Fohász se zengjen hangosan,
Ki oly szelid, oly jó vala
Kereszten szenved csufosan.

Testén a vér, szívébe tőr,
A homlokán tövis fűzér, —
Oh, Isten ember mért gyötör
E vad csoport szerelmedér.

Szeretni mért tanítgatád,
Ki így fizet jószágodért?
Mért hagyta el a jó Atyát,
A mélyre süllyedt emberért?

És most, midőn lelkünk beteg,
E gyászos napnak ünnepén,
A könybe tört tekintetek
Ott lelnék a bűnök hegyén:

Ajkunk szívünk ismét könyörgő:
— Hisz mást az ember mit tehet —
Oh, áldd meg azt, ki úgy gyötört,
S ki most dicséri szent neved!

Farkas Dezső.

— **Kinevezés.** Az igazságügyi-miniszter Schusztér Román sátoraljai-helyi kir. tvszéki telekkönyvi betétszerkesztő segédtelekkönyvvezetőt, telekkönyvi betétszerkesztő telekkönyv-vezetővé kinevezte.

— **Eljegyzés.** Bartók Mihály raskasi jegyző, jegyet váltott Frisch Aranka kisasszonnyal, Frisch Vilmos tokaji kereskedő leányával.

— **Halálozás.** Urbán Ferenc vármegyénk nyugalmazott szolgabírája, utóbb Rimaszombat város aljegyzője, mint résztvétel értesülünk, tegnap Rimaszombatban meghalt. Halála a nyakán támadt mérges daganat kö-

vetkezében, váratlanul egy napi betegség után állott be.

— **A városi kaszinó közgyűlése.** A sátoraljai-helyi városi kaszinó e hó 31-én délután fél 4 órakor a kaszinó helyiségében rendes évi közgyűlést fog tartani, melynek tárgyai a következők: 1. A költségvetés megállapítása és a számadások megvizsgálása. 2. A zempléni vármegyei vívó- és sportklubnak a kaszinóba való olvadása fölött hozandó határozat. 3. Az alapszabályok módosítása. 4. A tisztikar és választmány megválasztása. 5. A jegyzőkönyvet hitelesítő bizottság megválasztása.

— **Új postahivatal.** A kereskedelmiügyi kir. miniszter Sztakesin községében postahivatal felállítását engedte, aminek következtében az előkészítő intézkedések megtétek.

— **A homonnai polgári- és felső kereskedelmi iskola önképző-, dalos- és zeneköre Sztalaukál Ilonka és Várossy Aranka kisasszonyok szives közreműködésével április hó 12-én, a „Stefánia“ szálló nagytermében, a „Gerec“-alap és saját pénztára gyarapítására táncal egybekötött hangversenyt rendez. Műsorozat: 1. „Ima“ „Eji szállás Granadában“ c. dalműből Krentzertől. Éneklí az ifjusági énekkar. 2. Vár és Kunyhó. Báró Eötvös Józseftől. Szavalja Sztalaukál Ilonka kisasszony. 3. Szabad a csók. Yvon Mazúrka. Előadja az ifjusági zenekar. 4. Vén cigány. Farkas Imrétől. Melodráma. Szavalja Weinberger Mór f. o. t. Zongorán kíséri Várossy Aranka 5. Népdalok. Előadja az ifjusági énekkar. 6. Vig monológ. Előadja Klein Ernő f. o. t. 7. Gyöngyvirág. Abránd. Blasser Gusztávól. Zongorán előadja Várossy Aranka. 8. Az étlap. Erkel Jánostól. Előadja az ifj. énekkar. 9. A holló. Szász Károlytól. Szavalja Mezei Gyula köz. oszt. tan. 10. Jókai induló. Serlytől. Előadja az ifj. zenekar.**

— **Orvosrendőri szemlék.** Lapunk mult számában említettük, hogy Pillissy Béla r. alkapitány, dr. Szepessy Arnold v. főorvossal a közhelyeken orvosrendőri szemléket tartanak. Májig megszémlélték a mérsáros és hentesboltokat s árúbódékat. Ertesülésünk szerint ezeken a helyeken csekély kivétellel általában megnyugtató rendet és tisztaságot találtak.

— **A Kossuth-szobor javára** Benesik Sándor t. harkányi h. jegyző 2 K. 10 fillért küldött be hozzánk, mely összeget ezennel nyugtatjuk.

— **A homonnai Laborez-hídja,** köpillekben vas-szerkezettel nagy darab földön pártját ritkítja és annak idején vármegyénk kir. államépítészeti hivatalának felügyelete alatt házi kezelésben épült és fejeztetett be, a napokban felülvizsgált számadás szerint 91,317 K. 91 f.-be került. A 100,000 K.-ig felmaradt összeg a házi kezelés gyümölese, vagyis megtakarítás.

— **Ludovika-Akadémia.** Sere Imre főgimn. VIII. oszt. tanuló a néhai gróf Buttlér-féle alapítványos helyre a m. kir. Ludovika-Akadémiába óhajtván bejutni, édes atyja, Sere János, Czigándon urad. számtartó, lapunk útján is tisztelettel kéri a vármegyei bizottsági tagokat, hogy a folyó évi május havában tartandó közgyűlésen, mely a megüresedő alapítványos helyre két ifjút fog bemutatni, becses szavazatával fent megnevezett fiát első sorban bemutatandóul megválasztani kegyeskedjenek.

— **Vásári statisztika.** Az e hó 24-iki sátoraljai-helyi országos vásár élénk forgalmáról a következő számok tesznek tanuságot. Felhajtottak 1996 darab szarvasmarhát, amelyből 1996 darab került eladásra, elkelt 792 drb. Ló 797 került eladásra, ebből azonban csak 194 kelt el. Serbétés mindössze volt 85, abból eladtak 14 darabot.

— **Az erkölcszelen anizsok ellen.** A pénzügyminisztertől szigorú rendelet érkezett a pénzügyigazgatósághoz, hogy a tőzsdéseket a közérkölcse-

itköző képeslevelezőlapok árusításától tiltsa el. Ha a tilalom ellenére tovább is foglalkoznának ilyen képek eladásával, ugy a tőzsdetartási engedély elvonandó tőlük.

— **Életunt.** Legyes-Bényéről írja levelezőnk: Csepely János jelenleg legyes-bényei lakos öreg ember, virágvasárnap a templomból hazamenve egy felliter pálinkát megivott s vett egy kötelet és felakasztotta magát, de a felesége még jókor észrevette s segítségét hívott és levágták a kötelet, megmentették. Elszegényedett ember, bizonyosan azért akart az élet-től megválni.

— **Rendőri hírek.** Betörés. Eperjesen e napokban nagyobb betörés történt. Szlavkovszki Károly magánzót lopták meg, ismeretlen tettesek. A rendőrség körözőlevele szerint nagyobb összegű pénz, aranyóra, lánc és egyéb ékszerek az ellopott érték-tárgyak. — **Csavargók sorsa.** Rendőrségünk a hét folyamán hat foglalkozás nélküli idegen csavargót toloncolt és utasított ki a városból.

A kiházasítási és temetkezési egyletek.

Tokaj, március 25.

A kiházasítási s temetkezési egyletek felett Darányi földmívelési miniszter kimondotta a szentenciát. Ed-dig hogy léteztek baj volt, — most hogy beolvadnak, öröm lesz.

Darányi minisztersége óta sok oly üdvös dolgot létesített, melyekért felsőbb helyről az elismerés, alsóbb helyről az őszinte tisztelet kíséri, a két egylet beolvastása által sok ezer szegény ember lelkében emléket állít fel.

Hogy mi kényszerítette okos gondolkozásu miniszterünket sokak előtt jótékonytárgyú egyletek beolvastására, megtalálja ki-ki a feleletet ama beszédben, melyet a Házban legutóbb mondott: „Ezek az egyletek nekem sok bajt és kellemetlenséget szereznek; azért elhatároztam a belügyminiszter ural egyetértőleg, hogy a törvényhozás útján a legrovidebb idő alatt bevonom a Munkássegítő pénztár keretébe.“

Szörnyűség, hova jukadtunk! Manapság nemcsak a városi, megyei pénztárak, pénztárak; de még a felebaráti szeretet alapján nyugvó egyletek is képesek bajt és kellemetlenséget okozni, s ilyen állapotok mellett fenn nem maradhatnak.

Azt mondják sokan: „miniszter“ teheti. A minisztérium nem a bajt, de a pénzt keresi, ahol ezt érez, arra ráteszi a kezét. Hát ha igaz ezen állítás, még igazabb az, hogy ezek fejébe az illetőknek biztos kárpolitást biztosít; mert a kezébe vett intézet nem jut esődbe, s a feleknek nem kell fűhöz-fához futkározni, legkevésbé könnyeket hullatni.

Hogy miért ragaszkodunk ma is sokan e napjait mult egyletekhez s miért keletkezik gomba módra, mutatja soknak szomorú multja? Darányi szemét is a mult nyitotta fel, mely bölcsessége mondatta vele ama kemény szavakat s jelölte meg a helyes utat.

Lehet-e joggal követelni jótékonytárgyú olyan egylettől, mely nem a tagok sorsát tekinti zsinórmértékül, hanem kifelé gyakorol jótékonytárgyú, mely jótékonytárgyú a tagoktól elvonja, s olyanoknak adja csekély hasznát, kiknek pátrónusai a pénzügyminiszter, kiknek több ezer korona tőképeneik kamatoznak hitsorsosaiknál 8—10%-re s melyeknél akkor, amikor a Takarékpénztár betett tőkésük után 4¹/₂% hasznat ad, 200 korona kezelését 25%-on számolják el s még ezzel sincsenek megelégedve.

Lesznek sokan, kik szavaimban kételkedni fognak; de azoknak csak azt válaszolom, hogy ezen létező tények mellett még más kapcsolatos bajokat is lehet ott halásgatni.

Nem szinarany a két egylet, csak a t. lelkészeknek biztos takarékpénztára, mert akik egyiknek vagy

másiknak tagjai, a stólat módjukban áll megfizetni.

Hála Istennek, hogy mindkettőnek kimért az élete! Hála Istennek, hogy a vérrel és könnyel szerzett fillérek is elvonul a téli hideg, s rásüt a tavasz éltető napja!

Nem akarom hinni, hogy csak egyetlen egylet is akad a sok közt, mely ne örömmel olvadna be a „munkás segítő pénztár“-ba, ne szivesen ajánlaná fel tőkét, hátrálékait azokért a jogokért, melyek ott minden tag részére törvényhozásilag biztosítva vannak.

Soha nagyobb hálátlanság embert nem érhetne, mintba mi Darányi nem-es jóakarátát bizalommal nem fogadnánk.

Az ut meg van jelölve, hitben és lélekben előre!

Gönczy Bertalan.

IRODALOM.

Az „Adalékok Zempléni vármegye Történetéhez“ c. havi folyóiratunknak 1902. évi, egyszersmind a VIII. évfolyamnak márciusi füzeté a következő tartalommal jelent meg: 1. A megyeasszai ref. templom magyar stílusú díszítményei 1735-ből. Irta: Szendrey János dr. — 2. Zempléni vármegye történeti földrajza. XLI. közl. (Kis-Azar és Nagy-Azar.) Irta: Berecz Károly, ifj. — Zempléni vármegye politikai és helyrajzi ösmertetése. (72. folyt.) Latinból: Matolai Etele. — 4. Történeti jegyzetek Zempléni vármegyéről. (75. folyt.) Latinból: Dongó Gy. Géza. — 5. Babotsay Izsák naplója. (23. folyt.) Közli: Hubay Kálmán. — 6. Szirmay András naplója. (65. folyt.) Közli: Karsa Ferenc. — 7. Adatok Sztropkó mezőváros és várának történetéhez. (I. Irta: Ungváry Lde. — 8. Közmondások, szállóigék a Bodrogközön. Gyűjti: Berecz Károly, id. — 9. Levelesláda. Boeckay István végrendelete. (III.) Közli: Doby Antal. — 10. Boeckay-írományok. (XIII.) Közli: Dongó Gy. Géza. — 11. A Rákóczi-féle adománylevelekből. (XVIII. és XIX.) Közli: Dongó Gy. Géza. — 12. Irodalom. Lónyay Zsigmond. (Könyvismertetés.) — 13. A „Nagy Képes Világtörténet“-ről. — 14. Tárca. A „Zemplén“ története. Irta: Dongó Gy. Géza. — 15. A szerkesztő póstája. Függelék. A Boeckay-család nemzedékrendje. (IV. és V. Táblázat.) Összeállította: Doby Antal. — A havonkint 2 nagy íven megjelenő „Adalékok“ előfizetése egész évre (12 füzetre) csak 6 K. azaz: hat korona. — Melegen ajánljuk mindenkinek, akit vármegyénk viszontag-ságos története érdekel; főképp pedig ajánljuk a vármegyebeli községek figyelmébe, már csak azért is, mert ebben az évfolyamunkban is folytatódik a községeknek külön-külön történeti és helyrajzi ösmertetése. — Az előző évfolyamokhoz diszes könyvtáblákkal még szolgálhatunk. — Ára 1 kor. 80 fillér, póstai küldéssel: 1 kor. 90 fillér.

KÖZGAZDASÁG.

* Szülő munka. Tokaj-Hegyalján a szülő munka szelében hosszában megindult. Szorgosan nyitják metszik a szőlőket, s ha az időjárás kedvező lesz, az első munkával egy két hét alatt készen leszünk. Ahoz azonban, hogy a könnyező tőke rügyet fakaszson, a miből a praktikus gazda már a jövő termés mennyiségét következteti, még kell néhány hét melege csak azon túl, majd a szép májusban következik az állandó aggodás: a fagytól való félelem.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETE.

K. H. Igen. A római utról később. Nem közölhetők: Veleid örökké... (költemény) Háboru és béke (vezércikk).

Kiadótulajdonos: Éhlert Gyula.

Alapítva
1866.

Alapítva
1866.

FLEISCHER ÉS TÁRSA

gépgyára és vasöntődéje
Kassán, Vám-utca 11. szám.

Ajánl:

**Gőzkazánokat,
Szesztartályokat,
Viztartályokat,
Gőzgépeket,
szeszgyár berendezéseket,
Malomberendezéseket,**

Clayton & Shuttleworth

mezőgazdasági gépgyárosok Budapest Váci-körút 63. sz.

által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzcséplőgép-készletek

2 1/2 egész 12 lóerős, szalmakaszalók, továbbá járgány-cséplőgépek, lóhera-cséplők, tisztító-rosták, konkolyosók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák.

„Columbia-Drill“

legjobb sorvetőgépek, szecskavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, daráló, 6-16-malmok, egytetemes szőlő-ekék.

2- és 3-vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Részletes árjegyzék kiadatra ingyen és bérmentve küldetnek.

Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb locomobil- és cséplőgép-gyára.

Gömbölyű tölgy szőlőkarók

2 méter hosszúságban:

I-ső rendű hegyezett . . . . . ezre	44 kor.
I-ső rendű hegyezetlen . . . . . ezre	40 kor.
II-od rendű hegyezetlen kihányás . . ezre	30 kor.

Az első rendűek 3-4-5-6-7 centm. vastagok a vékonyabb végükön. — A másodrendűek pedig 1 1/2, 1 1/4-2-2 1/4-2 1/2-2 3/4-3 centm. vastagok szűtén a vékonyabb végükön. — A karók szárazak és szépek.

Megrendelhető:

Hosszufalusy Andornál

Borsod-Nyéken.

Az árak a putnoki állomáson kocsiba rakva értendők.

Ügynököket

magas jutalék mellett keres a 22 év óta fenálló **C. Klemt** féle **rolletta-gyár Braunauban** (Csehország). A cég kellő jó működés és referenciák mellett az utazóknak privát felek meglátogatásához szükséges engedélyt is kieszközöl

Hirdetések

jutányos aron felvétetnek a kiadóhivatalban

főtér 9. szám.

Bérháztulajdonosoknak és földbirtokosoknak törlesztéses kölcsönt

42 1/2 és 50 évre

jutányosan és előnyös feltételek mellett közvetít és értesítést ad

Sárkány József

Budapest, Váci-körút 21.

Épületek, ingóságok, termények

tűzkár elleni biztosítására,

továbbá: élet- és járadék biztosítások felvételére

ajánlkozik:

az Első Magyar Általános Biztosító Társaság

kerületi ügynöksége

S.-A.-UJHELYBEN, a „Zemplén“ kiadóhivatalában.